

IZHAJA VSAK DAN

kdoli ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvd. (10 stot.)

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 10 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti števa 20.

Poštno-hranilnični račun števa 841-652. TELFON št. 11-57

Politično društvo „Edinost“

sklicuje

slovenske volilce iz okolice in iz mesta

— na —

JAVEN SHOD

ki se bo vršil

v nedeljo dne 1. oktobra t. l.

ob 10. uri predpoludne

v veliki dvorani „Nar. doma“ v Trstu.

G. državni poslanec dr. Otokar Rybář

bo poročal o minoletem zasedanju drž. zbora in o sedanjem parlamentarnem položaju.

Odbor pol. društva „Edinost“.

Tripolitansko vprašanje.

Zahteve Italije.

Italijanska eskadra je že odplula proti Tripolisu, dočim je, glasom vesti iz Rima, italijanska vlada poslala porti ultimatum, v katerem zahteva od Turčije, da jej prepusti upravo dežele.

Iz Carigrada brzojavljajo dne 28. t. m., da zahteva Italija: Formalno priznanje politične in gospodarske nadvlade Italije v Tripolisu; 2. da se prizna Italiji prednost pri vseh koncesijah gospodarske naravi in dobavah za Tripolitanijo; 3. da se spusti iz zaporov neke Italijane, ki so bili baje po nedolžnem zaprti.

Turški list „Tanin“ poroča poleg tega, da Italija zahteva od Turčije, da ne sme zgraditi v Tripolisu nikakih trdnjav in ne imeti tam nikake garnizije.

V očivid tem neizpolnjivim zahtevam, da se je bati poostrenja konflikta.

Turška izkrcuje vojake v Tripolisu.

LONDON 28. „Daily Chronicle“ javlja iz Tripolisa: Turški parnik „Derna“ je izkrcal 100 vojakov, ter več zabojev municije in orožja. Mnogo turških rodbin se pripravljajo za beg.

Odbor za „edinostvo in napredek“ v Tripolisu je vendar naročil Turkom, da ne smejo zapustiti mesta pod nobenim pogojem in da se jim bo eventualno zadržalo s silo.

Stališče turške vlade.

DUNAJ 28. „N. Fr. Presse“ je dobila od turške strani oficijozno obvestilo, katero označa v uvodnem članku za naznanilo turškega poslanstva. Izjava pravi: Turška vlada mora stopiti z italijansko vlado v pogajanja radi gospodarskih koncesij, kakoršne more kaka vlada koncedirati drugi prijateljski državi ne da bi se s tem odpovedala svojim suverenim pravicam. Vendar turška vlada ne more niti od daleč misliti, da bi dovolila Italiji kake politične koncesije. Turška vlada bo v Tripolisu vzdrževala svoja prava z vsemi sredstvi, katera ima na razpolago. V Tripolisu se ni dogodilo ničesar, ki bi opravičevalo postopanje Italije, ali dalo povoda

za pritožbe. Za sedaj čaka turška vlada mirno dogodka, ako bi se izvršilo izkrcanje vojakov ali dogodil kak čin sovražstva v tej turški pokrajini, bo turška vlada smatrala to za „casus belli“.

Italija zahteva upravo Tripolisa.

RIM 28. Sinoči je poslala italijanska vlada porti noto v obliki ultimatum. Nota omenja, da je italijanska vlada izjavila Turčiji, da bo smatrala kakor važno dejstvo, ako bi Turčija izkrcala v Tripolisu čete ali municijo; navaja vse incidente med Turčijo in Italijo, v katerih je prva dokazala sovražnost nasproti Italiji; pravi, da je Turčija zanemarjala Tripolis; dokazuje potrebo za Italijo, da posreduje; zahteva od Turčije, da se jej pripusti uprava Tripolisa; opominja Turčijo, naj od svoje strani pozove oblasti v Tripolisu, da izročijo to deželo Italiji.

Eskadra admirala Aubry.

AUGUSTA 28. Tri ladije pod poveljstvom admirala Aubry se nahajajo tukaj z več torpedovkami in so pripravljene za odhod. V Sirakuzi ni več nobene vojne ladije.

Turška eskadra dobila povelje za odhod.

CARIGRAD 28. Turška eskadra je dobila povelje, naj odpluje iz Beyruta. V Črnem morju so Turki nadlegovali neko italijansko ladjo.

Londonjski finančni krogi menijo, da je vojna neizogibna.

PARIZ 28. Iz Londona so brzojavili „Petit Parisien“: Politični finančni krogi v Londonu menijo sploh, da je oborožen konflikt med Italijo in Turčijo skoraj neizogiben. Eni in drugi so prepričani, da odgovori Turčija na ultimatum negativno.

Turčija se boji zapletljajev na Balkanu.

CARIGRAD 28. Turški odposlanci pri balkanskih državah so pozvani v Carigrad na konferenco, na kateri podajo mnenje, obstoja li nevarnost zapletljajev na Balkanu.

CARIGRAD 27. (Ob 8. uri zvečer) Kakor poroča ministerstvo za notranje stvari, se porta nadeja, da z diplomatičnimi pogajanjimi prepreči zapletljaje.

CARIGRAD 27. (Ob 8. uri zveč.) Predpoludne se je vršil v palači izrednih ministrski svet, ki se je bavil izključno s tripolitanskim vprašanjem. Veliki vezir je sporočil sklepe sultanu.

TRIPOLIS 28. Tukajšnja italijanska kolonija se je skoraj popolnoma vkrcala. V mestu ostanjejo italijanski uradniki in nekoliko drugih Italijanov. Trgovina zastaja.

CARIGRAD 27. (Ob 8. uri zveč.) Vlada je sklenila vzdrževati med Carigradom in Tripolisom redno brzoplovno zvezo.

Mladoturški proglas.

SOLUN 28. Centralni odbor za jedinstvo in napredek je izdal proglas na vse oddelke, da se ima vse prepričati, kar bi utegnulo dati Italiji povod za posredovanje. Ako izvede pa Italija napad na integriteto turškega ozemlja, je gotovo, da poda narod zopet dokaz svoje življenjske moči in da bodo vsi člani naroda zvesto sodelovali za odstranitev nevarnosti. Odbor pričakuje, da se bodo velevlasti protivile atentatu, ki je naperjen proti narodu in državi.

Ultimatum Italije.

CARIGRAD 28. Italijanski diplomatični

zastopnik je prišel ob 2. uri popoldne na porto, kjer je izročil velikemu vezirju ultimatum, ki pravi, da ramerava zasesti Italija Tripolis in Bengasi ter zahteva, da turške čete takoj ostavijo obe deželi. Konečno zahteva ultimatum, da odgovori Turčija tekom 24 ur. Veliki vezir je vsprejel ultimatum ter je takoj sklical ministersko sejo.

C. in kr. vojno ministerstvo.

DUNAJ 28. Armadni naredbeni list je priobčil sledečo okrožno odredbo dne 27. t. m.: Državno vojno ministerstvo se bo od slej naprej označalo: C. in kr. vojno ministerstvo.

PARIZ 28. Danes popoldne je pri Pont de Archeveze neki avtomobil padel v Seinno. Pri tem je našlo smrt okolo 20 oseb.

Občevalni jezik, petrogradski kongres in „Piccolo“.

Ni treba še posebej povdarjati, da tam, kjer se srečuje ta trojica, je tudi — konfuzija, ki pa jo provzroča vsikdar, seveda, „Piccolo“, ki se sklicuje — kakor mu že kaže — enkrat na občevalni jezik in petrogradski kongres, drugič pa žvižga na ta kongres in se sklicuje na narodnost in občevalni jezik in avstrijske zakone. Tako tudi včerajšnji „Piccolo“, ki bi hotel polemizirati proti dr. Rybářevi interpelaciji v deželnem zboru radi ljudskega štetja, in ne prihaja iz sofistije ven. Ne bomo odgovarjali na vsa zavijanja in sofistije, ki jih je nakopičil včerajšnji „Piccolo“ svoji teoriji v prilog; omejiti se hočemo marveč le na po „Piccolo“ navedeni izvorni citat nemškega statistika Böckha, ki pojm „občevalnega jezika“ (Umgangssprache) definira sledeče: „Umgangssprache ist die in gewöhnlichem Umgang gebrauchte Sprache“ in ki je pristavil „gewöhnlicher Umgang erstreckt sich nicht nur auf das Haus und Familie, sondern auf den ganzen Verkehr überhaupt. (Občevalni jezik je oni jezik, ki se ga rabi v navadnem občevanju. . . . Navadno občevanje se ne razteza le na hišo in družino, temveč na splošno občevanje).

Tu bi bilo potrebno pred vsem definirati pojm, kaj je to „splošno občevanje“, ali prihaja tu v poštev službeno, ali družabno občevanje? Na vsak način bi pri prvem slučaju v narodno homogenih krajih ne bilo treba nikjer vpraševati po občevalnem jeziku, ker je jasno, da Slovenec v Solnogradu ali Inomestu ne more govoriti v službi drugače, nego nemško! Ako torej misli „Piccolo“, da je s svojim Böckhom zadel žebelj na glavo, se zelo moti. Zakaj je „Piccolo“ prišel še le sedaj na to teorijo, zakaj gospodje na magistratu, kjer je bil spisan članek v „Piccolo“, niso že preje izvajali te teorije?! V tem slučaju bi oni namreč bili mogli kar uradnim potom popraviti naznanilnice onih Slovencev, ki se v svojem službenem razmerju poslužujejo italijanskega jezika! Ako so gospodje tako gotovi, da je njih razlaga pojma o „občevalnem jeziku“ pravilna, zakaj niso one tisoče falsificiranih naznanilnic kar napisali, da so oni uradnim potom dognali, da navedbe glede občevalnega jezika ne odgovarjajo resnici?! To pravico so oni imeli in vendar se je niso poslužili. Zakaj ne?

Bali so se bržkone, da bi s tem zagrešili zločin zlorabe uradne oblasti in zato so se raje poslužili drugega sredstva: falsifikacij uradnih spisov. Da se izognejo enemu zločinu, so zagrešili drug zločin! Iz tega dilema se gospodje ne izvijejo!

No, vzemimo, da je „Piccolova“ teorija pravilna, (da-si dejanja ljudskega štetja dokazujejo, da na magistratu samemu ne verujejo v njo). Ali s tem še vedno ni dan odgovor na vprašanja, kako so prišli magistratni organi do tega, da so tisočemo Slovencev, ki italijanski niti ne razumejo, vpisali italijanski občevalni jezik?!

To je vprašanje, katerega se „Piccolo“ do sedaj še sploh ni dotaknil, ki pa zahteva zelo nujno izčrpnega pojasnila!

Gospodarska kriza v Ameriki in njene posledice za naše dežele.

— B. — Slabi glasovi so začeli zopet prihajati iz Amerike. Prihajajo vesti o ponovni gospodarski krizi v „Združenih državah ameriških“. Ti glasovi prihajajo sedaj, ko vsa Evropa občuti in trpi vsled letošnje suše, v času, ko čitamo v listih o demonstracijah proti draginji. V tem slabem času prihajajo iz Amerike vesti, ki nam vzbujajo samo pesimistične pomisleke.

V listu „Peuple“ prinaša Leon Brabant karakterističnih izjav o propadanju Ameriške trgovine. — Številke, ki jih podaja Brabant, dokazujejo propadanje industrije v „Združenih državah“. In te številke tangirajo — kakor bomo videli — najbolj delavca. Amerikanski delavci so po veliki večini izseljenci iz drugih dežel. A, kakor smo že pisali v „Edinosti“, spada ravno naša monarhija med tiste države, ki dajajo največji kontingent izseljencev. Delavci so najboljše „eksport“ avstro-ogrške monarhije.

Naglasili smo delavca-izseljenca, ker ravno on igra v tem momentu največjo vlogo v ameriški krizi. On je najbolj oškodovan, a po njem bodo oškodovani tudi njegovi v stari domovini; po teh zopet dežele, iz katerih so izseljenci izšli, a na koncu konca je oškodovano gospodarsko stanje monarhije.

V boljšo ilustracijo gospodarskega stanja v „Združenih državah“ si hočemo malo ogledati podatke g. Brabanta.

Koncem meseca marca so šteje strokovne organizacije države New-York 18-8 odstotkov brezposelnih udov nasproti 13-4 v lanskem letu. Po „Bulletinu“ državnega trgovinskega urada se je meseca junija nahajalo na odprtem morju 10,347,000 ton blaga nasproti 13,603,500 ton v letu 1910. Stavbenega lesa se je prevozilo za 11 odstotkov manj, nego leta 1910. Severna pacific-železnica je zaključila s 6,258,000 dolarjev manj v obratnih izdatkih. Zelenice odpuščajo delavce, krajšajo delavni čas in nižajo plačila.

V Buffalu sega številka brezposelnih delavcev v tisoče. V Clevelandu, Rockefellerovemu mestu, se dela samo po 2 do 3 dni v tednu, ali po 5 do 6 ur na dan. V Filadelfiji je poslovanje zmanjšano za 60 odstotkov. Istotako v Cincinnatiju. V Pittsburgu traja kriza že od leta 1907. Pressed Steel Car Company zapušuje mesto 12,000 samo 6000 delavcev. Jekleninski trust je

on je nenavaden mož, vladar po rodu in svojem duhu. On pa se klanja meni in pozorno poslušava vsako svojo željo. In jaz vendar nisem zatajila svojega rodu. Da je Srbija do sedaj svobodna, kakor je bila nekda, samo da pod zaščito Bajazeta, in da Branković ni užival sva svoje izdaje, — to je moja zasluga!“ je dejala in oko ji je bolj živo blestelo in lice se ji je navdahnilo z živješo rudečico; morda je resnično govorila.

„Radi tega,“ je govoril v razburjenju dalje, toda čim dalje, tem temnejše je zvenel nje glas, „radi tega sem se popolnoma udala Bajazetu in vsprejemala njegovo klanjanje; kajti v njegovem klanjanju sem videla samo tvoje klanjanje, dobro vedoči, da ti vzlic sultanici ne pozabiš na svojo Milovo.“

„Ne, tega ne, nikdar ne!“ je vskliknil vojvoda razburjeno, položivši roko na srce. „Postala sem mati,“ je pripovedovala sultanova dalje, „in jaz in moj sin sva sovražena v tej deželi; starejši sinovi Bajazeta zro z zavistnim očesom na otroka kristijanke, Srbkinje, češ, da se jim krajšuje očetovska dedščina; z zavistnim očesom zro na ljubezen svojega očeta do mene. Kaj bo iz naju, če pogine Bajazet?“ je vprašala naenkrat, povzdignivši oči kvišku, in dvoje solz je zablestelo na njenih trepalnicah. (Pride še.)

PODLISTEK.

Jug.

Historičen roman. Spisal Prokop Ochocholušek Poslovenil H. V.

Angora.

On pa je zrl pred-se z onim pogledom, kakor gleda človek, čegar duh plava po drugih krajih in v drugih dobah in z odprtimi očmi ne vidi ničesar okoli sebe; čez trenotek je stresel glavo in ji obrisal z roko čelo ter dejal s prejšnjo zamišljenostjo: „Če tudi s srcem? to je drugo vprašanje. Tedaj, skozi celih trinajst let, do onega nesrečnega dne v Drinopolju, sem si tako domišljeval; od onega časa pa sem se prepričal, da si ženska, kakor druge, katerih ljubezen in zvestoba, sezidani na pesku, se dajata zavajati od pozemskega blišča. Sicer bi si me ne bila odvrnila od mojih bratov, ki ne morem dalje prenašati njihovih poniževalnih pogledov in se jim rajše izogibljem; ne bila bi me odvrnila od domovine, za katero sem krvavel in za katero je car, tvoj oče, umrl, da stojim sedaj tukaj kakor izdajca pred svojimi drugimi, kakor zavrnec pred svojo vestjo, da si ne upam povzdigniti svojih oči k jasnemu nebu, k tej halji Božji, in —

Jezu Kriste!“ — je zaplakal, zagnivši si z obema rokama svoje lice — „tudi moje ime in spomin na-me bo proklet, kakor ime in spomin na Brankovića.“

Sultanica je pristopila bližje k njemu; in nagnivši se k njemu je položila svojo roko na njegovo ramo; morda se ji je zasmilila možka bolest vojvode: „Čuj me, Milane!“ je dejala toplo, sočutno, „in če boš še potem vstrajal na svojem stališču, te odvežem od obljube, in svobodno ti bo zasledovati mene in kar je mojega.“

„Govori, poslušam,“ je vskliknil Topličanin radostno, odkrivši svoje lice; nada, da bo rešen svoje obljube, mu je vdihnila novega življenja.

Opazivši ta izraz radosti v licu in očesu Milana, se je sultanica zdrznila kakor bi jo bil gad picil; nejevoljno se ji je zablížčalo oko in njeno lice se je zalilo s temno rudečico; toda vse to se je zgodilo tako hitro, enako blisku, ki vsplamteva na nočnem obzorju in ugaša, da Milan ni ničesar opazil. In ko je svoj pogled vprl na Milevo, je bilo njeno lice obsenčeno od žalosti in globoka notranja bolest se je zrcalila v njem.

„Milane!“ je začela sultanica s temnim giasom, kakor bi se ji besede naporno trgale iz prsi. Že poprej je bila pajčolan popolnoma potegnila z lica; in tako je stala sedaj pred njim v vsej svoji očarujoči lepoti, s sklonjenimi očmi, s povešeno glavo,

z rokama, onemoglo visečima, kakor bi si ne upala pogledati ga. „Milane,“ je govorila, „jaz te nisem ljubila samo z ustmi, ampak z vso svojo dušo, z vsem svojim srcem; in še sedaj se mi vse bitje trese od blaženosti, če se spominjam večernih časov, ki sva jih skupaj preživljala v Prizrenu, za menjevale ljubezen za ljubezen, skrita v sencih vrtnih dreves.“ Umolknila je za trenotek kakor da ji ta spomin ovira dihanje; in tudi Mila se je zamislil; srce mu je utripalo hitreje in mogočnejše so začela delati prsa.

Pritisnila je svojo dlan k čelu, kakor da hoče pregnati davne spomine in je nadaljevala globokim vzdihom: „Toda vse to je prešlo, kakor zahaja solnce v temno noč; solnce pa zjutraj zopet vstaja v polnem svojem blišču, v vsej svoji krasoti; oni časi pa se ne povrnejo za-me nikdar več iz svojega groba; usoda je hotela drugače; in meni ni ostalo nič drugega, nego bolesten spomin.“

„Resnica, resnica!“ je pritrdil Milan nehoté, zaveden od lastnih čustev. „In vendar je bila to za-me velika uteha,“ je govorila sultanova, kakor bi ne bila ničesar slišala. „Ko so me odveli v Drinopolj k neznanemu možu, mrženemu kakor rušitelju moje domovine in sokrivcu na smrti mojega očeta. Postala sem njegova žena, njegova gosa, sultanica. Blesk in slava me nista zasleplili. Ves svet se klanja Bajazetu, kajti

znižal produkcijo na 60 odstotkov. V Fall-Riveru se producira namesto 450.000 yardov samo 40.000 suknja.

Kakor izhaja iz gori navedenih podatkov se je v Ameriki vsled krize zmanjšala produkcija in — delavcem pomanjkuje dela. To pa zopet deluje na trg, ker v istem razmerju prihaja manje denarja v promet.

Rekli smo, da velik kontingent izseljenec v Ameriko tvorijo izseljenci iz naše monarhije, a ti so zopet po večini Slovani, posebno iz južnih dežel. Torej — naši ljudje. Pomanjkanje dela in slab zaslužek sta jih odpravila v Ameriko. In sedaj so tam — brez dela! Ne morejo izhajati tam — kako naj potem podpirajo svoje v domovini?!? Že sedaj je slabo, ko se odigrava še le predigra krizi! Kaj bo še le potem, kadar nastopi kriza na vseh črtah?!

Amerikanska kriza se javlja v tisti čas, ko vlada tudi pri nas gospodarska kriza vsled letošnje suše. Ta kriza škoduje procentom, ubija kmeta in delavca. Javlja se v tisti čas, ko se po vsej Avstriji razlega klic: „Dajte nam kruha in mesa!“

Kmetovalci slovanskega juga, po večini jako zadolženi, bodo letos slabo odplačevali svoje dolge. Delavec (v kolikor ne bo brezposlen) bo skoro ves svoj zaslužek moral dati za kruh in stanovanje. Drugih potrebnih ni bo mogel zadovoljevati. To bo slabo delovalo na denarni trg. Obrestna mera bo rastle, da bo gorje.

Do krize so mnogi naši kmetovalci z ameriškim denarjem odplačevali dolge, kupovali zemljišča, regulirali vinograde in plačevali davke. Tega sedaj — kakor kažejo znamenja — ne bo več. Nahajamo se med „Scilo in Karibdo“: z ene strani ameriška kriza, z druge naša domača. Banke so že začele višati diskont. Povišali ste ga tudi Avstro-grška in Nemška, druge bodo sledile.

Posledice bodo velike, a najbolj jih občutimo mi Jugoslovani, ker smo razmerno najbolj odvisni od Amerike. Občutila pa bo krizo tudi vsa monarhija, ker jo občuti nje najboljši eksportni objekt — izseljenec.

Dnevne vesti.

Smrt Andrije Fijana. Smrt največjega jugoslovanskega dramatičnega umetnika je napravila po vsem jugoslovanskem svetu globok utis. Župan mesta Zagreb Holjac je gledališki upravi takoj izrazil sožalje mesinega sveta ter dal na mestni hiši razobesiti črno zastavo.

Afera Kregar-Štefe. „Slov. Narod“ poroča, da so graški izvedenci ugotovili, da je dokument, ki igra najvažnejšo vlogo v tej aferi (radi nekorektnosti povodom volitev v kranjsko trgovsko in obrtno zbornico) res pisal Ivan Kregar, bivši podpredsednik te zbornice. Vsled tega da pride Kregar pred poroto radi hudodelstva ponarejanja uradnih listin in zlorabe uradne oblasti. — „Jutro“ pa pravi, da je ta vest neresnična.

Bivši minister Gessmann odlaga že mesec svoje brezstevilne časti. Sedaj je odločil mesto predsednika antesemitskega združenja v Nižavstrijem dež. zboru. Kmalobivši bog dunajske kršč.-socialne stranke popolnoma gol. Sic transit gloria mundi!

Učiteljice na N.ževavstrijem se bodo smele močiti. Tako je sklenil deželni zbor.

Minister Hohenburger je odklonil kandidaturu za državnega poslanca, ki so mu jo ponudili volilci v Gradcu, ker je bil izvoljen posl. Wastian v dveh okrajih. Dr. Hohenburger je odgovoril na ponudbo, da bi rad vsprejel mandat, da pa ne ve, ako bi to dovolil baron Gautsch, oziroma cesar.

Domače vesti.

V Trstu na pošti ne znajo slovenski! Prejeli smo sledeči dopis: Velečenjeni gospod urednik! Izvolite objaviti današnji

PODLISTEK.

„Smrt majke Jugovičev“.

Dramska pesem v treh spevih Ivo Vojnoviča, prevod Josipa Vestra.

I.

K izbornemu prevodu tega krasnega dramatičnega dela je napisal gosp. prof. Ilešič nastopni uvod:

Na jug od kraljestva srbskega, v smeri Belgrad-Solun, leži Kosovo Polje, ravnina, kakih 60 km dolga in 15 km široka. Na severozapadu je Novi Pazar, na jugoistoku pa Macedonija. Kosovo Polje je še danes del krasne turške pokrajine, kjer bivajo Srbi pomešani z bojevitimi Arnavti in ki jo imenujemo Staro Srbijo. To je klasična zemlja srbska; zakaj tu je bilo središče srednjeveške srbske moči in slave, istotam pa jo je zadel tudi tragičen konec, in to v bitki na Kosovem polju l. 1389.

Svoj vrhunec je bilo srednjeveško srbstvo doseglo malo prej, za cara Dušana a Silnega iz rodovine Nemanjičev, ki se je zmagovito vojskoval z Bizancem (grško carigradska država), mu po vrsti jemal pokrajine in se l. 1346. v Skoplju dal proglasiti „cara Srbom, Grkom in Bolgarom“, ter je mislil na to, da zasede prestol grških cesarjev v Carigradu. Umril pa je že l. 1355. ter

moj slučaj, ki se mi je pripetil v poštni filijalki na Borznem trgu. Vstopil sem v dvorano in šel k oknu, da kupim nekaj znamk. V službi je bila neka starejša gospica, ki me je na moje slovensko vprašanje prav začudeno pogledala in mi niti na moje ponovno vprašanje ni postregla. Naenkrat pa se je obrnila, mi pokazala hrbet in odšla. Jaz pa sem le stal tam in čakal, kaj da pride. Na to sem začul klic: A m t s d i e n e r! Bil sem še bolj radoveden. Toda, glej: na ponovni klic je prišel mlajši poštni uslužbenec in je tolmačil gospici moje slovensko vprašanje.

Bil sem sicer navajen, da znajo na pošti slabo slovensko, toda, da uradnica, ali pa uradnik ne razume vsaj besede „znamka“ in da ne zna vsaj do 100 slovenski šteti, ter da mora klicati tolmača za slovenščino — to je pa že odveč! — Zakaj c. kr. poštno ravnateljstvo nastavlja sploh take nesposobne uradnike, ki celo za teh par besedi slovenščine rabijo tolmača?! Ali ni morda zadosti proslincev, ki znajo vse dež. jezike?

Zakaj se odbija slovanske proslince, ki so vedno zmogni vseh deželnih jezikov in se nastavlja Italijane, ki razven laščine ne znajo ne slovensko in ne hrvaško, nemščino pa le za silo lomijo?! Trst je trgovsko in narodno mešano mesto, ter mora imeti tudi uslužbenca, ki so zmogni deželnih jezikov, da lahko hitro in brez tolmača služijo strankam?

Kako se vstvarja umetno razburjenje! V Tripolisu se je naselilo nekaj nad 30.000 Italijanov. Tržaški Lahij cenijo celo na 50.000, kar pa ne odgovarja dejstvu. Med temi Italijani je par stotin Židov. Kakor pri nas, tako so začeli tudi v Tripolisu importirani regnikoli izzivati domačine in tamošnja turška oblastva. Prišlo je do tega, da so jim morali stopiti na prste in jim povedati, da Lah nima v Tripolisu nič ukazovati. Lahij v kraljestvu so zagnali huronski krik, češ, kako da v Tripolisu proganjajo sinove blažene dežele. Italija potrebuje zemlje, na kateri bi kolonizirala svoje pregostonaseljene sinove in hajdi — na Tripolis!

Ta slika naj služi našim oblastvom in nam v opomin. Ako pride do okupacije Tripolisa po Italiji, izžene Turška vse laške podanike, katerih je gotovo na stotisoče. Velik del se bo gotovo skušal naseliti v naši državi. Ker pa je pri nas že sedaj pomanjkanje kruha zelo občutljivo, bo dobro, ako naša oblastva ukrenejo potrebno, da se glad ne bo množil po laških priseljencih!

Razmere na tržaškem zemljeknjižnem uradu. Prejeli smo: Pri zemljeknjižnem uradu v Trstu ležijo meseci in meseci nerešeni akti, na katerih rešitev mnoge stranke nestrno čakajo, kajti, dokler ne dobe teh (gre se namreč v največ slučajih za najteje denarnih posojil) jim bančni zavodil ne izplačajo že dovoljenega posojila.

Kakor vodja navedenega urada je sedaj nastavljen uradnik, ki je popolnoma nevešč slovenskemu jeziku, čeravno prihaja v ta nrad največ slovenskih prošelj in predlogov in ki so (mimogrede omenjeno) navadno večje važnosti, nego italijanski. Ako se stranke pritožujejo radi take zakasnitve, se omenjeni vodja italijansko brani, povdarjajoč, da ni dovolj uradnikov na razpolago, s čemer pa, seveda, ni strankam prav nič pomagano.

Za reševanje slovenskih prošelj sta, mislimo, dva pomožna uradnika, katerih eden mora še pregledovati, ali so vsi dopisi pravilno rešeni, kajti reševanje istih je izročeno osebi popolnoma nezmožni slovenskega jezika, medtem, ko se za reševanje mnogo manjšega števila italijanskih vlog dodeljeni (ako se ne motimo) 3 stalni in 2 pomožna uradnika. Slovenski uradniki so

ostavil veliko državo svojemu nedoraslemu sinu Urošu. Država ni bila dosti zedinjena; bilo je več pokrajini, vsaka s svojimi tradicijami, a bile so premalo časa združene, nego da bi se bil med njimi mogel razviti čut edinstva. Carski namestniki so se osamo-svajali.

Izmed velikašev, ki so odpadli od cara Uroša (IV.), sina Dušanovega, je bil najuglednejši „kralj“ Vukašin. Vadal je celemu južnemu delu srbske carevine in carskim prestolnicam Skoplju in Prizrenu, a l. 1371. je padel v bitki s Turki in Macedonija je bila izgubljena (Vukašinov sin „kraljevič Marko“ je postal turški vazal). Še istega leta je umrl car Uroš, nasledil ga je car Lazar Srbljanović, ki je moral oblast deliti s svojim zetom Vukom Brankovičem, gospodarjem Kosovega Polja, a le v severnem delu države, t. j., njenemu jedru. Lazar se je upiral z vsemi silami, da bi odolel turški bujici, ki je mimo Carigrada pretela Evropi, in se je tesno držal bosenskega kralja Tvrdka, svojega soseda. S pomočjo bosenskih čet je l. 1387. porazil turškega sultana Murata, a baš ta poraz je Murata izpodbodel, da se je pripravil na obračun s Srbijo. To je Lazar slutil ter se istotako pripravil na odločilni čas.

Usodni boj se je bil na Kosovem polju. (Podrobnih onodobnih opisov tega silnega boja ni). Bitka je bila (ali je začela) na Vidov dan, v torek dne 15. junija 1389. Izprva se je zmaga nagibala na srbsko stran

često nameščen tam, kjer slovenščina ne prihaja v poštev, dočim vrivajo italijanske uradnike tja, kjer bi bili le slovenski na mestu. To se posebno opaža pri zemljeknjižnem uradu. Ako bi se tako postopalo z Italijani, bi bilo vse italijansko časopisje po koncu, med tem ko Slovenec pohlevno čaka, molči, trpi in konečno ponižno plača. Čas bi bil torej, da bi napravil konec takim krivicam ter da bi na pristojnem mestu poskrbeli za to, da se bodo vsaj nujni akti čim hitreje reševali.

Oseba, ki je nastavljena pri zemljeknjižnem uradu, da daja pojasnila v zemljeknjižnih stvarih, je slovenskemu jeziku popolnoma nevešč, vsled česar se dogaja, da mora marsikatera stranka radi nezadostnega, oziroma radi njej nerazumljivega pojasnila obračati se drugam, kar ji povzroča nepotrebno zbugo časa in večkrat tudi občutno denarno škodo.

Svoječasno je bilo nameščenih pri zemljeknjižnem uradu več slovenskih uradnikov in slug; ti so pa kar čez noč izginili, to je, bili so premeščeni v druge urade — ne da bi bil znan vzrok za to.

Zalostno, a resnično! V začetku šolskega leta je vpisala neka Grom v CM. šolo pri sv. Jakobu dva fantka — brata. Včeraj popoldne pa je prišla njena hčerka z dečkoma v šolo in zahtevala, da mora učitelj izbrisati oba Groma, ker ju hoče dati oče v laško šolo. G. šolski voditelj je nekoliko časa prigovarjal, nazadnje pa le vprašal po rojstnem kraju tako navdušenega Laha. In čudno! Ta oče „laškega pokolenja“ je rojen v „Franztorfu“, mati pa v „Oberlaibachu“ na Kranjskem. Po konstataciji navedenega so izbrisali uboga dečka iz šole, v katero spadata. — Oče služi kakor kočijaž pri nekem zagriznem Italijanu.

Veliki železničarski shod, ki so ga sinoči sklicali na narodni podlagi stoječe železničarske organizacije v dvorano nekdanjega uradniškega kazina v Trstu, je uspel v vsakem oziru kar najbolje. Udeležba je bila ogromna, bilo je gotovo do 800 zborovalcev. Po jako stvarni in resni razpravi — govorilo se je slovensko in nemško — je bila sprejeta resolucija, ki je bila brzojavno odposlana železniškemu ministerstvu. Značilno je, kar je soc.-dem. govornik sodrug Falk izjavil, da so soc.-dem. železničarji na svojem predvčerajšnjem shodu sklenili, da se ne udeležijo tega shoda, a je vendar bila udeležba tako velika. Kako si morejo potem soc.-dem. lastiti izključno pravico do zastopanja železničarskih interesov, ko na svojih shodih celo z našimi ljudmi, ki zahajajo na njihove shode, vred ne izkazujejo nikdar tolike udeležbe. Kje so torej in koliko jih je potem še v Trstu soc.-dem. železničarjev?!

Ker nam danes primanjkuje prostora, približno poročilo o shodu v jutrišnji številki. Zabeležimo naj pa že danes vleznačilno izjavo sodruga Falka, ki je izjavil na shodu, da so *socialno-demokratsko organizirani železničarji pripravljani sodelovati pri splošnem železničarskem gibanju po 5. oktobru, ko se pokažejo uspehi ali neuspehi parlamentarne akcije za doseg železničarskih zahtev.*

Resolucija, ki jo je sprejel sinočni shod, ne določa nikakega termina za uresničenje železničarskih zahtev, iz izjav, podanih na shodu, se je dalo posneti, da hočejo tudi na narodni podlagi osnovane organizacije počakati izida parlamentarne akcije.

O železničarskem gibanju. Iz železničarskih krogov nam prihaja vest, ki se zdi skoro neverjetna z ozirom na izjavo socialno-demokratskega govornika na sinočnjem shodu narodno organiziranih železničarjev, o katerem govorimo na drugem mestu. Ta vest se glasi:

Te dni krožijo po Trstu tajne okrožnice soc.-dem. železničarske organizacije z Du-

ter je srbsko slavo dobitje doseglo svoj vrhunec, ko je Miloš Obilić (Kobilic), drugi zet Lazarov, v turškem šatoru usmrtil sultana Murata. Razjarjeni Turki so pa sedaj s tako silo planili na Srbe, da so se le-ti morali umikati, so zarobili Lazara in mu odsekali glavo. Še na bojišču je bil sin Muratov, Bajazit, proglašen za sultana. Take nadomestitve za svojega Lazara pa Srbi niso imeli, in samostalne srbske države, ki jo je prej Lazar držal s svojo osebno energijo, je bilo konec.

Narod si tega poraza ni mogel tolmačiti drugače, nego z izdajstvom in tako je narodna pesem enega izmed Lazarevih zetov, Vuka Brankovića, napravila za izdajico, da-si se je v bitki naravnost odlikoval na srbski strani. Tople besede pa ima narodna pesem za cara Lazara, drugega zeta Miloša in za ženo Lazarovo, Milico, ki je bila še iz roda Nemanjičev.

Poleg carice Milice nam poroča narodna pesem še o drugih ženskah, ko poje o Kosovem. Tako o hčerah Lazarovih, o ženi Vukovi in Miloševi, ki sta se — znan motiv iz pripovedek — pripravili baš radi vrlin svojih mož in tako provzročili njun usodni spor. Nadalje o Kosovski djevojki in o majki Jugovičev, ženi starega Jug Bogdana, ki je imela devet sinov, pa tužna vse izgubila na Kosovem. In narodna pesem o tej majki Jugovičev je ozadje ali temelj pričujoče Vojnovičeve drame.

naja, ki pozivlja svoje člane, da naj s podvojenimi silami onemogočijo ev. gibanje železničarjev.

Zadruga „Združeni čevljarji“ ima danes točno ob 8. uri zvečer sejo. Obenem se naznanja vsem članom kakor tudi čevljarjem nečlanom, da priredimo v nedeljo ob 1. in pol uri pop. shod v „Trgovsko izobraževalnem društvu“ ul. sv. Frančiška 2. Na ta shod so vabljeni izrecno vsi, tudi oni ki radi nepoznanja naslova niso dobili posebnega vabila.

Učiteljsko društvo za Trst in okolice v Trstu ulica Giorgio Galatti št. 14. bo imelo svoje jesensko zborovanje v sredo dne 4. oktobra ob 11. uri predp. v šoli na Katinari.

Razpored: Pozdrav, poročilo, predavanje „O tipih predstavljanja“, tov. Marinček, samostojna predloga a) o hospitacijah v dom. učit. zboru, b) o okrajnih hospitacijah, razno. Tovariši in tovarišice iz mesta in spodnje okolice se sestanejo ob 9.30 v „Boschetti“. Samo v slučaju dežja se zborovanje preloži. Gostje, tovariši in tovarišice dobro došli!

Skupina uslužbencev c. kr. glavnih sodišč vabi na ustanovni občni zbor, ki se bode vršil v nedeljo dne 15. oktobra ob 9.30 uri predpol. v veliki dvorani NDO, ul. Sv. Frančiška, št. 2, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo in delovanje pripravljane odbora;
2. Prečitanje in odobrenje pravil;
3. Volitev odbora;
4. Slučajnosti.

Pravice do volitve ima vsak član, ki se izkaže s člansko knjižico. Tovariši! Ako želite, da bo ustanovni občni zbor nekaj impozantnega, mora vsaki posamezni član agitirati med svojimi tovariši. Prišli so kritični in hudi časi. Blizajo se resni dnevi, blizajo se hudi boji; vse se pripravljaja na boj. Na eni strani organizirani kapital in vlada, na drugi strani izstradani delavci. Vlada ima na razpolago smodnik, kapitalisti denar, — kaj ima pa delavec brez organizacije? Prav nič.

Delavec brez strokovne organizacije ne zna ceniti svoje moči, ne zna za tisto orožje, ki mu je največ koristno in potrebno za doseg svojih pravic. Od vseh koncev in krajev se sliši, kako marljivo se naši sotrpini organizirajo in pripravljajo na boj; zakaj bi bili ravno mi uslužbenci c. kr. glavnih skladišč tako malo zavestni?! Saj se tudi nam godijo in še hujše krivice nego našim bratom sotrpinom na raznih podjetjih! Tudi nas tlači beda od dneva do dneva bolj hudo. Kaj nam je pa storiti ako hočemo, da to odpravimo? Posnemajmo brate-sotrpine!

Tovariši! Ako hočemo, da si ohranimo mir v svojih družinah, ako res ljubimo svoje nedolžne otročice: pomagajmo si, poslušajmo se tistih sredstev, ki jih imamo še na razpolago, ako se hočemo bojevati proti kapitalu, proti izkoriščevalcem delavcev! In to sredstvo je strokovna organizacija skupine uslužbencev c. kr. glavnih skladišč, ki se ravno sedaj ustanovlja.

Tovariši! Organizacija nam da tisto orožje, ki nam je neizogibno potrebno, ako hočemo priti do tistega cilja, ki ga želimo doseči.

Torej tovariši; vsi na delo! Do pristopa k naši skupini ima pravico vsak slovenski delavec, ki je zaposlen pri ces. kr. glavnih skladiščih v Trstu.

Vpisovanje novih članov se vrši vsako soboto in ponedeljek od 6.30 do 8 ure zvečer in vsako nedeljo od 9.30 do 11 ure dopoldne.

Torej tovariši! Še enkrat Vas pozivljamo, da pridno agitirate med svojimi sotrpini! Pripravljajni odbor.

Iz najmlajše CM podružnice v Trstu. Na prvi odborovi seji CM podružnici za Škorkljo in Belvedere, ki se je vršila v ponedeljek zvečer v gostilniških prostorih NDO, se je končno konstituiral odbor naslednje: Predsednik: dr. Vekoslav Kisovec, podpredsednik: Josip Lekan, tajnik: Dragotin Podčeka, tajnik-namestnik: Ivan Marc, blagajnik: Anton Žiberna, blagajnik-namestnik: Hinko Kosič, odborniki: Josip Mladovan, Josip Žnidaršič in Josip Markočič, preglednika: Božidar Simšič, Dragotin Štolfa.

Odbor je z veseljem vzel na znanje, da se je tekom I tedna obstoja podružnice samo na členarini vložilo že 80 K na hranilno knjižico. — Poleg tega so pa došli v prid podružnici manjši in večji darovi, med njimi od g. F. Škapina, trgovca K 25 v spomin pokojnega d. r. Škapina. Podružnica se tem potom darovatelju iskreno zahvaljuje, pokojniku pa želi lahko zemljo.

Dalje je sklenil odbor prirediti zaporedne sestanke po Škorklji in Belvederju, da vzbudi zanimanje za podružnico in nabira

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELN PODRUŽNICA V TRSTU: PIAZZA DEL PONTEROSSO 3. Vloge na knjižice 4 1/4 % Premije vloge 5 1/4 % Fiksne vloge pod najugodnejšimi pogoji. VADLJE IN KAVCIJE --- MENJALNICA. Uradne ure od 8. zjutra do 7. zvečer.

darov ter prispevkov pod geslom: za šolo na Belvederju!

Pristopajte torej vsi zavedni Slovenci Škorklje in Belvederja k svoji podružnici, da bo mogla tako uspešneje agitirati, brniti in varovati naše narodne koristi, predvsem pa poskrbeti za narodno šolstvo v našem okraju! Naj ne bo inteligenta in sploh zavednega Slovenca ki bi ne bil član CM podružn. za Škorkljo in Belvedere.

Vpisnino, prispevke in darove pobira dragevolje društveni blagajnik-naměstnik, Hinko Kosič, gostilničar NDO, ul. Caradori, kjer je tudi sedež podružnice.

Trgovski tečaj za deklice. Opozorjamo da se vrši vpisovanje v trg. tečaj za deklice pri g. Deteli v Trgovsko-obrtni zadrugi.

Stavbeni odbor za novo CM šol. poslopje ima danes v petek, ob 7. uri zv. sejo v pisarni g. predsednika. Tajnik.

V nedeljo 1. oktobra se bo vršila torej pri sv. Jakobu velika slavnost 10-letnice in razvijata zastave St. Jakobske Citalnice. Ni treba povdarjati, da se Citalnica vspricho tolikim nezgodam trudi, da jej ta dan vspe čim sijajneje. Upamo, da se tega dne zbere pod novim praporom vse, kar narodno čuti; toliko iz mesta, kolikor okolice. Ta simbol našega napredka v Trstu kliče vseh na nedeljsko slavnost Opozorjamo, da bo odhod na veselilni prostor točno ob 3. uri pop.

Telovadno društvo „Sokol“ v Vrdeh pri Trstu naznanja, da ima jutri 30. t. m. v „Nar. domu“ družinski večer kakor odhodnico bratom „Sokolom“ vojakom novincem. Razpored je mnogovrsten. Igra, prizor, deklamacija, tamburanje itd. Začetek točno ob 8. in pol uri zvečer. Vstop prost. Gostje in prijatelji društva dobro došli!

75-letnica ustanovitve avstrijskega Lloydja. Včeraj dne 28. t. m. je minulo 75 let, odkar je bila ustanovljena paroplovna družba c. kr. priv. avstrijskega Lloydja, to je dne 28. sept. 1836. Dne 12. aprila 1837 so pa v Londonu spustili v morje prvi Lloydov parnik „Avstrijski nadvojvoda Ludovik“. V eni prihodnjih številok priobčimo podrobne podatke o ustanovitvi in razvoju Lloydja.

Kurz za pomorske častnike in kapitane dolge vožnje na tukajšnji c. kr. navtični akademiji začne dne 2. oktobra t. l. Vpisovanje se vrši v uradnih urah pri ravnateljstvu navtične sekcije. Ubogim, izven Trsta stanujočim obiskovalcem dovoljuje naučno ministerstvo podpore, za katere treba vložiti prošnje potom c. kr. namestnišva v Trstu.

Tržaška posojilnica in hranilnica ima za naprej uradne ure ob sobotah, kakor ob drugih delavnikih: t. j. od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne.

Tržaška mala kronika.

Moderna Ksantipa. Helena Starkovič je nesla danes opoldne obed svojemu možu, ki je sedaj uslužben kakor podajač pri stavbenih delih v Fran Josipovi prosti luki. Iz neznanega razloga pa sta se začela prepirati in Helenka je v svoji razburjenosti svojega moža zabolala z malim nožičem v levo ramo ter ga precej hudo ranila, tako da je moral najprej na zdravniško postajo, potem pa celo v mestno bolnišnico. „Boljšo polovico“ pa so redarji odvedli v zapor.

Tatvina in poneverjenje. Včeraj je bil aretiran 63-letni Aldo Giacuzzi iz Vidma, ker je v ulici Ghega ukradel Andreju Samec vrečo kave v vrednosti K 15 in ker si je prisvojil tudi nekatere predmete, po katerih ga je bil poslal Samec v gostilno „All' Abbondanza“.

Poskušanje samomor. Včeraj popoldne je 27-letna Marija Brun, stanujoča v ulici Acque št. 4, s samomornim namenom izpila precejšno količino octovo kisline. Spravili so jo v javno bolnišnico, kjer so ji izprali želodec. Vzrok poskušene samomora so baje družinske razmere.

Maščevanje odpuščena. — 29-letni Pietro Rodriguez iz Barcelone je bil v zadnji dobi uslužben pri nekem fotografu. Ker pa je njegov delodajatelj uvidel, da njegov uslužbenec nikakor ni sposoben za delo in je opazil tudi, da je zelo nemaren, ga je odpuštil. Odpuščeni Spanec pa ga je počakal v ulici Caccia št. 8, kjer ima njegov bivši delodajatelj svojo delavnico in ga je tamkaj napadel ter začel obenem silno razgrajati. — Viaknili so ga pod ključ.

Pil bi ga vsak h... 27-letni Karol Riolo iz Splita je včeraj prav široko sedel v neki gostilni v starem mestu in dasiravno ni imel niti beliča v žepu, se je prav počesteno najedel in napil. — Na natakarjevo zahtevo, da plača, mu je Riolo surovo odgovoril, da nima niti vinarja, če bo pa še kaj zahteval, da mu bo plačal z revolverjem. In res je privlekel iz žepa ta nevarni instrument in ga nameril proti natakarju. — Ta pa ni razumel šale in ga je izročil redarju, ki je Rioloa odvedel.

Samomor. Anton Mikalič, star 32 let, jestvinčarski agent, stanujoč v Škorklji št. 31, si je včeraj ob 5. uri pop. sprožil kroglo iz revolverja v usta in bil takoj mrtev. Poklicani zdravnik z rešilne postaje ni mogel drugo nego konstatirati smrt. Truplo so pustili na domu. Vzrok samomora je neznan.

Smrt vsled padca. Pred par dnevi je padel podajač Štefan Sverča z odra neke hiše, ki jo popravljajo v ul. Madodna del mare 10 m globoko in si pri tem razbil lobanjo. Sinoči ob 6. uri je umrl v mestni bolnišnici.

Loterijske številke, izrebane dne 27. septembra 1911:

Praga	58	35	18	1	27
Lvov	43	74	51	77	9

Koledar in vreme. — Danes: Michael nadangel. — Jutri: Hieronim, cerkveni učenik.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 25 Cels. — Vreme včeraj: lepo.

— Vremenska napoved za Primorsko: Večinoma jasno, milo, zmerni lokalni vetrovi.

Porotno sodišče.

Morilca svoje svakinje pred porotniki. Zaslisanje priča.

Kakor smo povedali že včeraj, je bil prvi zaslišan kakor priča brat toženčev Henrik Rivolt.

Priča je izvošček in ima par lastnih kočij in konj. Toženec Josip, ki je tudi kočijaž, je bil že prej nekoč pri njem v službi, a moral ga je odpustiti radi pijanosti. Nedomestil ga je z drugim bratom, imenom Peter. A niti ta ni vršil svoje dolžnosti, vsled česar je odpustil tudi njega in potem vzel zopet nazaj Josipa. Josip je sicer dobra duša, le da se prerad napije, a ko je pijan, je zelo siten. Brat Emil je pa v sramoto vsej družini. Emilu je on nekoč vkupil obleko za 50 kron, a Emil je bil obljubil, da mu to svoto povrne v tedenskih obrokih po 2 K. Ni mu pa vrnil niti vinarja. Toliko je priča povedal o odnošajih med njim in bratoma Josipom in Emilom.

Ko je bil vzel Josipa nazaj v službo, mu je dajal tudi stanovanje in hrano in sploh vse, kar mu je trebalo.

Dne 5. julija zjutraj je dobil Josipa na cesti, ko je prihajal domov. Josip je bil zaspán, ker je vso noč prebdel po gostilnah in kavarnah. On mu je ponudil vrček piva, a Josip je izvolil raje merico žganja.

Okolu 7. ure zvečer je videl Josipa s kočijo v ulici della Sanità ter ga je poklical, a Josip se je pričnil, da ga ne vidi in je šel dalje. Uro pozneje ga je pa dobil na trgu pred kolodvorom južne železnice. Kočija, ki jo je bil izročil Josipu, je bila pokvarjena in znotraj vsa mokra. Povedali so mu, da je Josip vozil... pivo. Na to mu je hotel vzeti kočijo, vsled česar sta se sprla in skoro bi bilo prišlo do pretepa. Vendar je priča raje odjenjal.

Na to je on šel na trg Verdi, kjer je imel svojo kočijo. Človek, kateremu je bil pustil kočijo v varstvo, mu je povedal, da je šel ravnokar tam mimo Josip s kočijo, in da je rekel njemu, da gre vkupit revolver za dvanajst kron, ker da se hoče maščevati.

Na predsednikovo vprašanje, da li ga je ta grožnja prestrašila, je priča dejal da ne, pač pa bi ga bila prestrašila, če bi jo bil izrekel Emil.

Dalje je priča povedal, da je onega večera prišel domov kmalu po osmi uri. Žena, Daria, je bila v postelji, ker ji ni bilo prav dobro. Vendar je pa vstala in šla z njim v hlev, kjer mu je pomagala, da je dal konjem klaje. Govorila sta o Josipu. Na enkrat je vstopil Josip ter se vstavil na pragu. Josip je držal roki na hrbtu. On je pristopil bliže k njemu. Josip ga je na to vprašal: „Kaj me rez odpuščiš iz službe?“ On je na to odvrnil: „Seveda te odpuščam iz službe, ker ti nisi za službo!“ Na to je Josip planil proti njemu in ga vdaril po čelu s kleščami, ki jih je skrival za hrbtom. On ga je nato prijel in rekel ženi, naj gre klicat redarja. Žena je šla in on je, pogledavši za njo, videl, da je v drevoredu temno, dočim sta bila on in žena pustila v drevoredu prižgano svetiljko; vgasnila sta jo bila toženca.

V drevoredu je pa skočil proti ženi toženec Emil in jo sunil v prsi. Ona se je takoj zgrudila na tla. Na to je Emil skočil k njemu in s pomočjo Josipa ga je vrgel na tla, tako, da je ležal na zobeh. Josip ga je potem tiščal s koleno, da ni mogel vstati, a Emil ga je zbadal z nožem. On se je skušal braniti, a ni mogel; poklical je dvakrat na pomoč! Slednjič sta Josip in Emil pobegnili in sicer prej Josip, a za njim Emil. On je vstal in zdiral za njima. Na vходу dvorca je pa gosp. Martelanc vstavil Emila, dočim je bil Josip že pobegnil. Ko je on tekkel za bratoma, je videl ženo ležečo na tleh, a pri njej je stala hčerka in jokala.

Na to je priča povedal, kako je prišel do kopaljšča „Excelstor“, kjer mu je pa zmanjkalo moči in so prihтели k njemu ljudje in mu pomagali. Šele štiri dni pozneje je zvedel v bolnišnici, da sta mu brata vmorila ženo.

Predsednik je na to pozval oba obtoženca in ju vprašal, če imata kaj pripomniti. Josip je rekel, da se mu zdi, da se stvar ni izvršila tako. Emil je pa rekel, da ni res, kar je povedal Henrik, ker on da je nedolžen.

Na to je bil zaslišan priča Josip Jazbinšek, redarstveni nadzornik na Belvederju, kamor je bil Josip — potem ko je bil aretovan — priveden o polnoči. Ne ve povedati, če je bil Josip pijan, a smrdel je po vinu.

Priča redar Josip Škerjanc je našel toženca Josipa skritega za nekim skla-

POHIŠTVO SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje g. dr. A. Bernhang-a
MOR. OSTRAVA

G. J. SERRAVALLO Trst.

V odgovor na Vaše pismo si štejem v čast Vam naznaniti, da jaz uporabljam in že več let predpisujem z najboljšim uspehom Vaše ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO pri rekonvalescentih po težkih boleznih kot sredstvo za pospeševanje teka in proti šibkosti žensk po izgubah krvi radi težkega poroda.

MOR. OSTRAVA, dne 17. aprila 1910. Dr. A. BERNHANG.

„Slavija“
vzaj. zavarov. banka v Pragi
Rezervni fond K 53,758.285-24.
Izplačane odškodnine in kapitalije Kron 115,390.603 61.
Dividend se je doslej izpl. K 2,598 081-85.
Po velikosti druga vzajemna zavar. naše države z vseskozi slov.-narodno upravo.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejih kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, kakor nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavar. na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Zavaruje tudi proti vlamu. Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Glavni zastopnik v Trstu
V. CEGNAR, ul. Caserma 12, I.
TELEFON št. 21-47.

Umetni : fotografični atelje
pri sv. Jakobu - TRST. ulica Rivo št. 42 (pritližje)

213
Isvrstje vsako fotografčno delo, kakor tudi risanje, posnetke, notranjost lokalov, poročilnate plošče za vsakovrstne spomenike itd. itd. itd.

Posebnost : Povečanje vsakotere fotografije.
Radi udobnosti P. N. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, eventualno tudi sunaj mesta.

Splošno anonimno društvo za prevažanje
Via Ghega 3, Telefon 2487.

Shramba in prevažanje pohištva Razpošil. in shramba kovčkov
Telefon 1220. Telefon 2572.

Čiščenje in shramba preprog
Telefon 2573.

Odlikovana krojačnica
Av gust Stular
TRST - Via delle Poste št. 12, I. nad. - TRST
izvršuje civilne obleke in vsakovrstne uniforme.
Cene zmerne. — Delo solidno.

Pod najugodnejšimi pogoji
VZAMEM V NAJEM
loterijske liste, drž. rente in zajemne liste drugih bank s povračilom v mesečnih obrokih ali naenkrat.
IGNAC NEUMANN, menjalnica
Ustanovljena 1858. Trst, ulica Ponterosso 4. Ustanovljena 1858.

Hočete se prepričati?
Obiščite velika skladišča
Marije ud. Salarini
Ponte della Fabra 2 — ulica Poste Nuove (vokal Torrente) „Alla Città di Londra“

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in deške kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kakor tudi raznih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavke obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašč (pristni angleški). — **Spécialiteta**: blago tu- in ino-emskih tovaru. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

V najem se oddajo bicikli Zaloga dvokoles
in šivalnih strojev rabljenih po zelo nizki ceni in tudi na obroke.
TRST, Via Scorzeria št. 16
V. Osvaldella
Ob nedeljah in praznikih odprto do 4. pop.

Umetni : fotografični atelje
pri sv. Jakobu - TRST. ulica Rivo št. 42 (pritližje)

213
Isvrstje vsako fotografčno delo, kakor tudi risanje, posnetke, notranjost lokalov, poročilnate plošče za vsakovrstne spomenike itd. itd. itd.

Posebnost : Povečanje vsakotere fotografije.
Radi udobnosti P. N. naročnikov sprejema naročbe in jih izvršuje na domu, eventualno tudi sunaj mesta.

dom žaganic ob ulici Miramar. S pričo je bil tudi redar Skokelj iz Barkovell, ki je bil nalašč prišel, da poišče toženca. Takoj, ko sta ga aretovala, je Josip dejal: Orožja nimam nikakega, ker sem nož pustil v hrbtu mojega brata!

Priča Ivan Skokelj je povedal istotako, kakor prejšnji. Ko je on vprašal Josipa, zakaj da je to storil, mu je Josip rekel, da „zato, ker ga je Henrik popoldne pretepel“. Ko sta ga aretovala, ni bil Josip pijan, a le zmešan.

Priča Edvard Kobav, policijski agent je videl, kako sta se brata Henrik in Josip popoludne pretepla na trgu pred južnim kolodvorom. Henrik je udaril Josipa z ročajem biča po obrazu, da se mu je villa kri. Na to je šel Josip v neko krčmo, kjer se je pogledal v zrcalo, a ko je videl rano, je dejal: „Za to se hočem maščevati, tudi če grem za dvajset let v ječo!“, a čez nekaj časa je dodal: „Nocoj se hočem maščevati!“ Tudi ta priča je trdila, da Josip ni bil zelo pijan.

Peter Petrinović natakav v krčmi „Alla Bosnia“ je slišal, ko je Josip, videč, da mu usta krvave, rekel: „Nocoj ubijem njega in njegovo ženo!“ Tudi ta je rekel, da Josip ni bil pijan.

Ivan Sinovčič, lastnik iste krčme, je videl, da je Josip potem pristopil k svojemu bratu Emilu, ki se je tudi nahajal v krčmi. Govorila sta nekaj časa skupaj, na kar je Josip vstal in rekel: „Pojdiva!“ Emil mu je pa odvrnil: „Le pojdi in počakajme tam!“ Na to je Josip odšel, a 10 minut pozneje je odšel tudi Emil.

Ivan Pasqualini, mesar v službi pri Jakobu Rivolt, bratu toženca in Henrika in ki ima mesnico v ul. Rinaldo Carli je povedal, kako je prišel Josip Rivolt onega večera v mesnico po nož.

Josip Frandolič, redarstveni nadzornik v Barkovljah, je videl Emila takoj potem, ko je bil aretovan. Emil je imel krvave roke in tudi obleko.

Priča Ferdinand Gorenjc, izvošček, je težko bolan v bolnišnici, vsled česar se prečita izjava, ki jo je podal pred preiskovalnim sodnikom. On je s svojo kočijo peljal Josipa do mesnice. Josip mu je rekel, da gre po 10 kron, da vkupi revolver, ker hoče vmoriti brata. Pozneje mu je še rekel: „Bog me kaznuj, če ga nocoj ne spravim se sveta!“

Aurelia Rivolt, 11-letna hčerka pokojne Darie in Henrika Rivolt, je videla, kako je Josip začel pretepati očeta, dočim je ona videla tudi Emila, ki se je bil skril za neki vogal. Ko je nje mati šla iz hleva, je Emil skočil proti njej in jo vdaril v prsi. Mati je padla na tla, a Emil je skočil k očetu, a ni videla, kaj se je tam godilo, ker je jokala pri materi, ki je vsa krvava ležala na tlah.

Mihael Martelanc je povedal, kako je vstavil Emila Rivolt in ga izročil redarjem

Bile so zaslišane še nekatere priče, ki pa niso povedale nič posebno važnega, na kar so bili prečitani razni spisi.

Sodišče je porotnikom predložilo za vsakega toženca 1 glavno in dve nadomestni vprašanji in druge štiri eventualna vprašanja za Josipa in dve za Emila.

Sodišče je tudi odbilo predlog dr. Laneve, naj se zasliši kakor priča dr. Massopust, ki je pred dvema leti zdravil Emila, ko se je bil vstrelil z revolverjem v svrhu samomora, kakor tudi predlog dr. Robba, da se kakor priče zaslišijo mati toženca in njiju brata Peter in Jakob, ki povedo, da je Josip Rivolt jako dobra duša.

Na to je predsednik prekinil razpravo, ki je nadaljevala včeraj predpoludne ob 9. uri.

Takoj, ko je predsednik otvoril sejo, je Josip Rivolt vstal, in še enkrat izjavil, da je on edini vsega kriv in da je njegov brat Emil nedolžen.

Na to je državni pravdnik dr. Zencovich izustil svoj govor. Dokazoval je, da sta se brata Emil in Josip dogovorila, da izvršita zločin, in sta tudi vse pripravila za izvršitev. Žal, da toliko tega govora, katudi govorov braniteljev ne moremo prinesiti obširneje.

Za državnim pravdnikom sta govorila dr. Robba in dr. Laneve, ki sta na vse načine skušala, da svoja branjenca vsaj nekoliko razbremenita. Trudila sta se, da pripravita porotnike do tega, da ne pritrdijo glavnemu vprašanju, ker bi pritrditev temu vprašanju pomenjala obsodbo v smrt na vešalih.

Ko je na to še predsednik reasumiral vso razpravo, so se porotniki ravno opol. umaknili v svojo posvetovalnico.

Po 2 uri trajajočem posvetovanju so porotniki prišli iz posvetovalnice, a njih načelnik je proglasil pravorek, s katerim so porotniki sicer pritrdili umoru, ali odgovorivši na neko drugo vprašanje, so zanikali da bi bila toženca imela namen zadati smrt. Na podlagi tega pravoreka je okolu 4. ure pop. predsednik sodišča proglasil razsodbo, s katero je Josip Rivolt obsodjen na 12 let Emil Rivolt pa na 15 let težke ječe.

Dr. Roba je napovedal pritožbo ničnosti, Emil Rivolt si je pa drdržal tri dni premisleka.

Danes se vrši razprava proti Josipu Bevilacqua in Karolu Štercaj radi zločina tatvine.

Društvene vesti.

Tržaška sokolska župa.

V nedeljo, dne 1. oktobra t. l. se vrši ob 8. uri zjutraj v telovadnici tržaškega Sokola seja župnega vaditeljskega zboras s sledečim dnevnim redom:

1. Tekmovalni red in prihodnja župna tekma.
2. Pešizlet.
3. Statistika.
4. Slučajnosti.

Zaradi važnosti dnevnega reda se pozivljajo k udeležbi vsi načelniki in vaditelji vžupljenih društev. — Bratje naj prineso seboj telovadno obleko. Načelnik.

Pevsko društvo „Ilirija“ pri sv. Jakobu vabi p. n. pevce in pevke, da se gotovo udeležijo današnje pevske vaje točno ob 8. uri zvečer. Po vaji važen pogovor.

Pevsko društvo „Trst“. Danes zvečer ob navadni uri pevska vaja v „Del. podp. društvu“ ul. Giorgio Galatti.

Trž. kol. dr. „Balkan“ priredi v nedeljo 8. oktobra ob 7. uri zjutraj za vse Tržaške in goriške kolesarje slovenske narodnosti dirko hitrosti 1 km. Dirka se vrši v Barkovljah. Uloga 1 K. Prijave vsprejema g. Kranjc, kavarna „Minerva“, Acquedotto.

Glasbena šola št. Jakobске Čitalnice. Vpisovanje starih in novih gojencev se bo vršilo v nedeljo 1. oktobra od 10. do 12. ure dopoludne. Vpisnina 1 K. Poučuje se v teoriji, vijolini in klavirju, eventualno (ako se priklasi več štivilo), tudi v pihalnih instrumentih. Začetek pouka 15. oktobra. Ker je vodstvo v dobrih strokovnih rokah, upamo, da se tudi letos vpiše veliko število učencev in učenk.

Veselični odsek „Trg. izob. društva“ vabi g. člane ter obiskovalce plesnih vaj, na prvi letni venček, ki ga priredi v nedeljo 1. oktobra v društveni dvorani, ulica sv. Frančiška št. 2. I. Posebnih vabil ne razpošilja. Obenem naznanja, da prične isti dan plesna šola za začetnike pod vodstvom g. profesorja Umeka, ki se vrši vsako nedeljo od 3. do 5. ure popoldne.

Nar. del. organizacija.

Pripravljalni odbor „Kemiških delavcev“ ima sejo danes v petek ob 7-30 v prostorih NDO. pri sv. Jakobu.

Sestanek delavcev „Škedenjskih plavžev“ se vrši kakor naznanjeno v soboto dne 30. t. m. ob 7. uri zvečer v „Gosp. društvu“ v Škedenju. Ker se ima rešiti nujno vprašanje prosimo obilne udeležbe.

Vesti iz Goriške.

Bralno in pevsko društvo „Sivgrad“ v Rihemberku bo imelo v nedeljo popoldne ob 1. uri sestanek v prostorih g. Antona Gerzeja. Ker se bo posvetovati o važnih stvareh, so člani nujno naprošeni, da se polnoštevilno udeležijo tega sestanka.

V nakelski občini so ustanovili že tretjo podružnico za zavarovanje goveje živine. Ko sta deželna uradnika, gg. Zorzet in Bekar, obrazložila pomen iste ter poučila živinorejce, kako se jim bo ravnati o zavarovanju živine po pravilih, vršila se je volitev podružničnega odbora, in so bili izvoljeni sledeči gg.: predsednikom: Znidaršič Ivan iz Betanj št. 3; podpredsednikom: Cerkenik Josip, Škofljen št. 35; nadzorniki (cenilci): Mahorčič Ferdinand za Naklo-Dane, Delez Fran za Škocijan, Antončič Josip za Matavun, Dujc And. za Škoflje, Lipold Josip za Zavrhek in Podgrad.

Da se je ustanovila toliko potrebna zavarovalnica v središču občine Naklo, se imamo zahvaliti v prvi vrsti deželnemu in občinskemu upravitelstvu, za temi spošt. g. učitelju Legiši in vsem onim, ki so se potrudili in delovali na to, da se je ustanovila ta podružnica, kateri želimo najboljšega uspeha.

Vesti iz Istre.

Iz Ricmanj. — Tombola, ki jo priredi tukajšnja zavarovalnica za govejo živino, in ki je bila odložena zaradi bolezni, se bo vršila v nedeljo, dne 1. okt., ob 4. uri popoldne.

Razpis službe. — Na državni vzorni kmetiji v Pazinu ima se oddati mesto tehniškega asistenta.

Iz Roča. V dopisu o hrvatski šoli na Roškem polju se je urinila pomota v številkah. — Rečeno je, da to šolo obiskuje sedaj 138 otrok, dočim jo obiskuje 498 otrok.

Razne vesti.

Vojni minister vitez Auffenberg ne bo stavil v delegacijah novih zahtev za vojni proračun. Tako trde nekateri. „Sonn- und Montags Zeitung“ pa smatra tozadevne vesti za izmišljene.

Morilec svoje ljubice.

Pred graško poroto je bil te dni obsojen na smrt na vešala neki Hödel, ker je umoril svojo ljubico, ki je bila v drugem stanu in se ni hotela žnjim pobotati za 600 K. Ako se dogodi kaj sličnega kje med Slovani, so nemški listi polni zgražanja nad slovanskimi bestijami in barbari. Nemcem pa je kot „Kulturvolku“ seveda vse dovoljeno.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša prostornica znaša 40 stot. Plača se takoj inšer. oddetku.

Odda se svetila sobica pri slovenski družini. Ulica Farneto št. 43, vrata 17. 1692

Josip Trampuš Trst, ulica Industrija št. 3 (sv. Jakob) priporoča svoje pekarijo. Večkrat na dan svež kruh. — Zaloga moke vsake vrste iz prvih mlinov. Vino in likerji v steklenicah. Eladice in biškoti.

Kat. vd. Mulej Trst, Piazza Ponterosso št. 5 Trgovina jestvin in kolonijal. Zaloga sveč, mila in čisula v prid družini sv. Cirila in Metod. Priporoča se Ivan Bidovec

Josip Stofla mizarski mojster, Trst, ulica Belvedere št. 8 izvračuje vsakovrstna mizarska dela.

Urar Carlo Squadrani v Trstu, ulica Scallinata št. 1. — Prodaja in popravila ure po nizki ceni in z garancijo. Popravila budilnice po K 1.— 8896

Naš fotograf je Anton Jerkič, Trst. Via delle Poste 10. — GORICA, gosposka ulica 7. Izdelki odlikovani na vseh razstavah. — Le zaupno k niemu. 315

Slovenske igralne karte prodajajo v Trstu: knjigarja J. Gorenjec, ul. Caserma 16., Gregor Zidar & G. Reool 263, tobakarna Segolin, ulica Industrija (sv. Jakob) in v Sežani: Fran Stofla, trgovec. 1472

V novi trgovini

ul. Carlo Ghega 2 (bivša mirodilnica)

je dospela :: partija porcelanaste

Posode

po priloznostnih cenah. — Samo za malo dni!

:: Restaurant Würschinger ::

Trst - ulica Stadion št. 10.

Vsako nedeljo vojaški koncert. - Vstop prost.

Najboljše priporočen. — Dunajska kuhinja. - Dreherjevo pivo I. vrste.

CENE NAVADNE. Senčnat in hladen vrt. CENE NAVADNE.

Klubove sobe se oddajo v najem za društva. - Abonement s popustom 20%.

Velika klobučarna

Romeo Doplicher

Klobuki iz klobučevine prvih tovarn.

Specijaliteta: trdi angleški klobuki.

Emporij kap za potovanje in za šport.

TRST
Corso št.
34.

MICHELE ZEPPAR

Trst, ulica San Giovanni 6 in 2
TELEFON št. 11-85

Podružnica v Zadru.

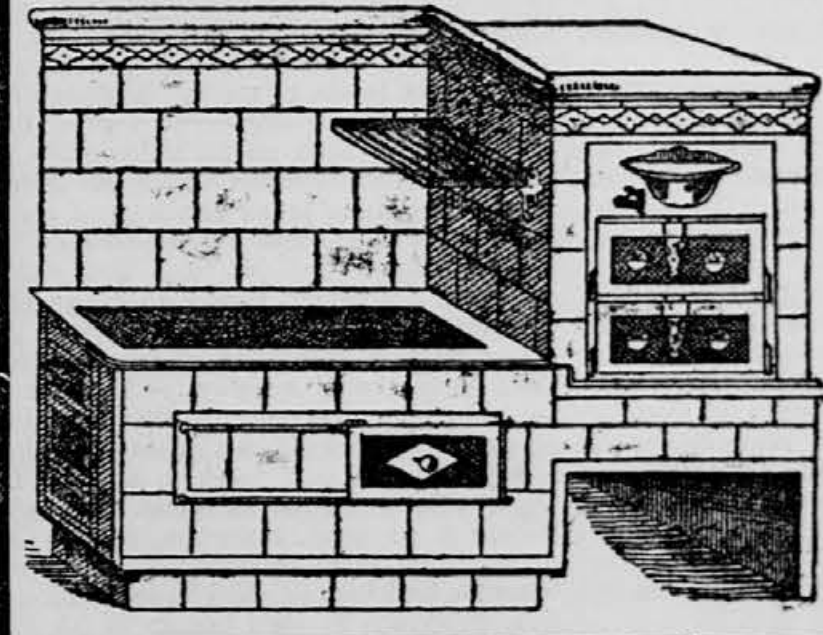
Zaloga

majoličnih peči in štedilnikov (Sparherd) lastnega izdelka.

Edino zastop. tovarne majoličnih peči: Carl Mayer's Söhne, Blansko

Izbera plošč

za stene kakor tudi za štedilnike, majolice, peči izdelane za trajen ogenj, uporabljive tudi na plin. 372

= Novo pogrebno podjetje =

Trst, Corso št. 47 (vogal Piazza Carlo Goldoni). — Telefon št. 1402.

Zaloga oprave ulica della Tesa št. 31.

Podjetje je popolnoma preskrbljeno z vso najnovejšo elegantno opremo za vršitev pogrebov vseh razredov. — Vozovi z električno razsvetljavo. — Oprava mrtvaških sob, odrov itd. itd.

po najnovejšem praktičnem sistemu.

Prodaja vse mrtvaške predmete, vence, za zar. čenca, birmance in druge sluč. je.

Skladiste voščenih sveč prve odlikovane voštarne gosp. J. Kopač-a v Gorici.

Zastopstva s prodajo vseh potrebnih mrtvaških predmetov:

J. MRZEK, A. JAMŠEK in F. BERNETIČ, T. VITEZ.

Opčlna št. 170 tik sežanske ceste. pri glavni cesti pri Orchu (Noghere). Nabrežina, glavni trg pri cerkvi.